

Brasil: Foreldreansvar versus daglig omsorg

- Skilles det mellom foreldreansvar og daglig omsorg i brasiliansk familie Lovgivning?
- Hva er begrepene på portugisisk?
- Kan foreldreansvaret oppheves og hvordan skjer dette?
- Hvordan kan det dokumenteres at en forelder har foreldreansvaret alene?

Kildebruk og bakgrunn for responsen

Landinfo får med jevne mellomrom spørsmål fra utlendingsmyndighetene, ved henholdsvis UDI og UNE, om hva som skal til for å dokumentere at en forelder (vanligvis mor) har foreldreansvaret alene. Spørsmålet er vanligvis knyttet opp til utlendingssaker der brasiliansk mor har flyttet til Norge og ønsker familiegjenforening med sitt barn som har blitt igjen i Brasil. Ulike dokumenter som skal vise at hun enten har foreldreansvar alene eller daglig omsorg for barnet, legges fram for utlendingsmyndighetene.

Landinfo har blitt bedt om å utrede hva som etter brasiliansk lov er foreldreansvar og hva som er daglig omsorg, og samtidig få disse begrepene presentert på portugisisk. I tillegg er det behov for å vite hva som skal til for at en forelder får foreldreansvar alene.

Denne reponsen baserer seg på informasjon fra en advokat i Rio de Janeiro (e-post, november 2020). Det norske generalkonsulatet i Rio de Janeiro har formidlet kontakten. Advokaten har spesialkompetanse på barnerett og barnefordelingsaker. Siden spørsmålene først og fremst er av juridisk art, og advokaten ansees som en ekspert på området, ser ikke Landinfo behov for å innhente informasjon fra andre kilder.

Begrepsbruk: foreldreansvar og daglig omsorg

I brasiliansk lov skilles det mellom foreldreansvar og daglig omsorg, som på norsk.

Foreldreansvar

I henhold til den brasilianske sivilloven artikkel 1.634 har begge foreldre i utgangspunktet foreldreansvar (sivilloven 2002).

Det er flere begrep som brukes om foreldreansvar i Brasil. Begrep som brukes, og som alle betyr foreldrearvar, er:

- poder familiar
- poder parental (brukes ofte i rettsbeslutninger)
- autoridade parental (også ofte brukt i rettsbeslutninger)
- poder-dever familiar (det mest brukte og også mest korrekte uttrykket)

Daglig omsorg

Daglig omsorg i Brasil blir omtalt som *guarda*. Den daglige omsorgen er i utgangspunktet delt av begge foreldre, men unntaksvis kan den ene forelder ha omsorgen for barnet alene. I de tilfellene hvor kun en av foreldrene har den daglige omsorgen, vil likevel begge foreldre ha delt foreldreansvar (*poder familiar*). Daglig omsorg kan også bli gitt til en tredjeperson. Daglig omsorg består av en rekke rettigheter og plikter som utøves for å beskytte barnet og samtidig sørge for barnets utvikling.

Den som er ført opp som forelder i fødselsattesten, har også den daglige omsorgen, med mindre det foreligger en rettsavgjørelse som sier noe annet.

Se mer om begrepsbruken i siste punkt i responsen, s. 4.

Hvordan kan foreldrearvaret oppheves?

Foreldreansvaret kan bli suspendert eller opphevet. Hvis opphevingen ikke er naturlig (se under), må suspensjonen eller opphevingen av denne rettigheten tas ved en rettsbeslutning. Det er viktig å merke seg at oppheving eller suspensjon av foreldreansvaret veldig sjelden skjer som følge av andre grunner enn naturlige årsaker.

Naturlig oppheving av foreldreansvaret

Naturlig oppheving av foreldreansvaret skjer:

- når begge foreldre eller barnet er døde
- ved emansipering av barnet (gjøre et barn myndig), noe som er mulig når barnet er 16-17 år gammelt
- når barnet fyller 18 år og blir myndig
- ved adopsjon

Hvordan kan det bevises at en forelder har foreldreansvaret alene? Må det vises til en beslutning fra retten ved et rettsdokument?

Som nevnt, kan foreldreansvaret bli suspendert eller opphevet til å gjelde kun en av foreldrene ved naturlige årsaker (som død etc.), eller ved en rettsbeslutning. Oppheving skjer i svært få tilfeller ved en rettsbeslutning.

Barnets fødselsattest vil inneholde navnene på barnets foreldre, disse har dermed foreldreansvaret. For å vise at en person alene har foreldreansvaret, må det legges fram en dødsattest eller en beslutning fra retten, og hvis mulig, en registrering i barnets fødselsattest.

Når biologisk fars navn er ukjent, er det vanlig at bare mors navn er oppgitt i barnets fødselsattest. Mor utøver dermed foreldreansvaret alene.

Reise til utlandet med én forelder når begge har foreldreansvaret krever skriftlig samtykke

For at én forelder skal kunne ta med et barn ut av Brasil i de tilfellene hvor suspensjon eller oppheving av foreldreansvaret ikke har skjedd, må den andre forelder gi sitt samtykke gjennom en skriftlig erklæring med notarialbekreftet signatur. Med andre ord: hvis én forelder har daglig omsorg, så må den andre forelder likevel gi et skriftlig samtykke for at hans/hennes barn skal kunne tas med til utlandet, med mindre en slik tillatelse har blitt gitt/autorisert av en dommer.

Det er krav om en autorisasjon når brasilianske barn eller ungdom reiser til et annet land uten følge, sammen med bare én forelder eller sammen med en tredjeperson.

Endring av bosted til et annet land krever en notarisert avtale i de tilfellene der begge foreldre har foreldreansvar (poder familiar)

Ifølge juridiske bestemmelser og anbefalinger fra det brasilianske utenriksdepartementet, er endring av bosted bare mulig når det foreligger en avtale mellom foreldrene som begge har foreldreansvar (*poder familiar*). Avtalen, stedsnavn og dato, må ha foreldrenes signatur og må være attestert av en notarius.

Avalen kan fremgå i et internasjonalt reisedokument (et eget skjema), eller på et separat dokument. Står avtalen på et eget dokument, må dette dokumentet også ha underskrift av begge foreldre og være bekreftet av en notarius.

Autorisasjon for å ta med et barn ut av landet for midlertidig eller permanent opphold, kan også besluttes av en dommer i tilfeller der foreldre med delt foreldreansvar ikke kommer til enighet.

Det er ikke krav om autorisasjon fra foreldre som ikke har foreldreansvar (*poder familiar*). I slike tilfeller må det legges frem fødselsattest for barnet som dokumentasjon på at ikke begge foreldre har foreldreansvar.

Bruken av begrepene *guarda* og *poder familiar*

I Brasil er det en vanlig oppfatning at begrepet *guarda* er det som utgjør den egentlige forskjellen i dagliglivet, og *guarda* er mye viktigere og mer kjent, selv blant advokater og dommere, enn begrepet *poder familiar*.

En forelder som har daglig omsorg (*guarda*) for et barn, har nødvendigvis også foreldreansvar (*poder familiar*), mens den som har foreldreansvar ikke nødvendigvis har daglig omsorg (*guarda*). Dette vil si at når det utenfor Brasil, i offisielle dokumenter som kan være oversatt til engelsk, er vist til bare *parental responsibility* eller *parental authority*, og dette er oversatt fra det portugisiske *poder familiar*, så kan dette i en brasiliansk kontekst forstås som *kun poder familiar*, uten at *guarda* inkluderes. Det er derfor nødvendig å være oppmerksom på at i offisielle (norske) dokumenter bør begge begrep bekreftes hvis mulig.

Ifølge brasiliansk sivillov artikkel 1.584, skal *guarda* utøves av begge foreldre hvis det ikke er en rettsbeslutning som sier noe annet. Om man har *guarda* felles eller alene, kan bli bestemt etter anmodning fra foreldrene eller bestemt av en dommer (sivilloven 2002).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

[Sivilloven] (2002). *LEI N o 10.406, DE 10 DE JANEIRO DE 2002. Institui o Código Civil.*

Tilgjengelig fra http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/leis/2002/110406compilada.htm [lastet ned 2. desember 2020]

Muntlige kilder

Brasiliansk advokat. E-postkorrespondanse 1. november og 19. november 2020.

Advokaten er spesialist innenfor barnerettssaker. Han har blitt kontaktet gjennom Det norske generalkonsulatet i Rio de Janeiro.

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.